

MUHTEREMLER

Dindarların ekseriyetinin marazi bir arzu ve bilgisizlikle sarıldığı, bilgin diye geçinen bir çok aydınların (!) esasını bilmediği halde basit bir mantık ve insiyakla dudak büktüğü, filozofun modası geçmiş bir gelenek diye mırıldandığı, sipritüalistin hissedip üzerinde fikir yürütmeyip, bocaladığı; materyalistin Allâhsızlık bayrağı altında beşer kütlelerine saldırdığı bir mevzu olan ve insanoğlu ile doğan fitri hasletlerin anası, din hakkında konuşacağım. Bilgim hududu içinde, heybemdeki hakikî temiz malzeme ile söyleyeceğim. Yalnız ricam şudur: Beni dikkatle dinleyiniz!.. Sözlerimde bilgisiz din müdafilerinin saldırgan ve insanı hor görme tarzına tesadüf edemeyeceğiniz gibi dine hücum eden zavallı materyalist zihniyetin de izlerini bulamayacaksınız.. Bu iz bulmama onlara tenezzül etmeme keyfiyetinden ileri gelir. Yoksa acizden değil.. Böylece, bâkir bir ormanda tertemiz kelime ve fikirlerin toplanişı temiz ruhlarınıza sunulacak, mantıklarınıza akacak, sözlerim bittikten sonra hükmü siz vereceksiniz muhteremler!..

Âdem kıssası beşerin dününü, bugününü, yarınını temsil eden ve Kur'ânı Kerimde bildirilen muazzam bir hakikatin ifadesidir. Âdem, beşerin akıl ve idrak sahibi bir varlık olarak doğuşunun timsalidir. İnsanın yer yüzünde peydâ olması ile Allah'ı tanuması ve Allah'ın hidayetine ermesi bir olmuştur. İnsan maddî ve rûhî cevherlerin yekdiğerine ünsiyet peyda etmesiyle yeryüzünde görülmüştür.

İnsanın menşei hakkında bir çok aklî nazariyeler ve tahminler vardır. Bu tahmin ve nazariyelerin eriştiği, akılı ile uğraşanları doyuran nazariye, insan aslının maymundan geldiği iddiasındadır. Biliyorsunuz ki, buna Darwin nazariyesi derler. Bu nazariye güya ilmi araştırmaların muhassalasıdır. Hakikatte maymunca bir iddia, süslü ve mutantan bir iftiradan başka bir şey değildir. Darwin'cilere göre Gorillerin yakın akrabası sayılıyormuşuz... Acaba, gorille-

rin beşerin cediti olduğunu gerçekten kabul ediyorlar mı? Onlar da, bu iddia edenleri torunluğa kabul edebiliyorlar mı? Hâlâ ormanlarda goriller vardır. Bugün mesafeler çok kısalmıştır. Bir tayyare bir mektup kâfidir...

İnsan zekâ ve aklının durakladığı, adım atamaz hale geldiği noktada vardır. Bütün dünya sakinleri içinde... Bu nokta rûhanî âlemdir. Bu âlemin usul ve kanunları vardır. Bu usuller ancak insan aklına en doğru mebdei bu malzeme ile verir.

İnsan topraktan, kudreti suphaniye ile yaratıldı ve bu muazam hamurun içine ruh nefholundu deyip, düşünmeden kabul etmek ve ecsat âleminde görülmüş insan neslini bundan sonra tetkik ve mütalâyaya almak iktiza eder. İnsan, bu iki taraflı, madde ve ruhtan teşekkül ettiğine göre, maddesini devam ettirmesi için gıda, su alması, tesirâtı hariciyeden korunması, hava gibi esaslı unsurları alması, hayat denilen canlılığını temin eder. Bu arada hayatı tehdit eden bir çok hastalıklardan ve mikroplardan korunması da lâzımdır. Ruhî tarafı için de devamlı olarak ahlâk, doğruluk, adâlet, temizlik... gibi mânevi ve içtimaî hayatın idamesi için lüzumlu unsurla riâyet etmesi gerekir. Bu hasletleri muhafaza için de, canlılığını nasıl harici tesirlerden korumak için telebbüs, ısınmak, dinlenmek gibi mefhumların şümülü dahilinde bir usule riayet etmesi elzemse, ruh için de bir telebbüs ve bu kıymetli ruhî hamuleyi muhafaza için bazı inanmaların vehleten akla garip gelen usullerini yapmak lâzımdır. Maddî ve ruhî malzeme tesisi için hayat ve canlılığı bu muhafaza eder. Bu hakikatler ile din denilen ruhî kompleksimizi terbiye eden ve ona kuvvet veren müesseselerin mevcudiyeti bilbedahe ortaya çıkar.

Maddeye lâzım olan unsurları almadan canlılığın devamını düşünmek ne kadar saçma ise, dinsiz yaşamının olabileceğini tahmin ve münakaşa etmek de o kadar saçma ve düşünce noksanlığının ifadesi olur. Bu bakımdan, din dünya insanlarına muhakkak lâzımdır. Bunu inkar veya lüzumiyetini reddeden insana insanlığın haricinde isim verilmesi iktiza eder ki buna ad bulunamaz.

Nabızları din düşmanlığı ile atan bir çok bedbahtlar vardır bu yeryüzünde. Bu gibi mahlûkların derecelerini kelimelerle belirtmek ve bu hallerine bir kıymet ölçüsü takdir etmek mümkün değildir. Dini dünyadan atmak isteyenler, niçin dünyadan dini ayıramıyorlar? İnanmayan adamda hiç bir devlet, hiçbir ululuk yoktur. Her inan-

mışda günâh kelimesi altında toplanan ve bütün beşeriyet dinlerinde bulunan bir mefhum vardır. Günâh, cisimler arasında mevcut nizama karşı gelmektir. Beşerde hayât tezahürlerini bozmağa parçalamaya yahut azaltmaya meyleden her düşünce, her hakikat , din mehenginde bir günahdır. Kin, hırsızlık, haksızlık, adam öldürme, eziyet yapmak, yalan söylemek... hep günahdır. Zîra bu fiil ve hareketler hem vücudu, hem ruhu yıpratır. Asıl kusur günaha alışmaktır, günah yapmak değil... Fazilet yalnız iyilik demek değildir. İrade ile meydana gelen fiil hayatın kıymetini artıran bir alışkanlıktır. Şahsiyetini meydana getirir, kuvvet ve canlılık verir. Ümit, îmân ve heyecanla kuvvetlenme arzusu doğurur. Tıpkı su buharının türbini harekete getirdiği gibi... Kötü huylar şahsiyeti parçalar. Benlik, şüphe, keder, zihni gelişmeyi sekteye uğratar. Cinsî ifrat, alkol, fizyolojik teşevvüşler husule getirir, rûhî gelişmeyi durdurur. Cem'i faziletler, nezaket, temizlik, ataların yaptıklarına hürmet, dini hisleri kuvvetlendirir. Aksi ise mahveder.

İnsan hayatına mânâ veren dededen kalma an'aneler, modern hayatın iradeyi gevşeten sakatlığı içinde, bir nehrin güneşte çözölen buzları gibi parçalandı; bu parçalanma fertde olduğu gibi aile ve cemiyette de göröldü. Fen, günlük hayat mücadelesinin şiddetini, mucize denilecek kadar azaltmıştır. Buna mukabil, itidal, şeref, doğru sözlölük, mes'uliyet, safiyet, komşu sevgisi... gençlerimizin te-bessümle karşıladıkları bir takım mânâsız tabirler haline gelmiştir. Bu ise göz yaşartıcı bir haldir. Herkes yengeç gibi hodbinlik kabuğuna çekilerek komşusunu mahvetmeğe çalışıyor. Bugün hak, felsefî bir prensip, ihtiyaç ise ilmî bir mefhum halinde kütüphane köşelerindedir.

İnsan, akıl sahibi olarak yaşamağa başladığı günden beri vicdanında ve şuurunda din duygusunun çalkalandığını hissetmiştir. Çünkü, Allah'a tapmak beşer fitratının icabıdır: İnsan bu hissin hidâyetiyle, Allâhın vahiy ve ilhamıyla tapmış sonra bu dünya yaşayışı sırasında, onun içindeki bu şuur soysuzlaşmış ve insan Allâhı bırakarak başka şeylere tapmış ve türlü türlü sapıklıklar içinde yaşamıştır.

"Biz insanı en güzel kıvam üzere yarattık, sonra esfele yuvarladık." İnsan tâ başlangıçta en doğru din üzere iken yeryüzündeki yaşayışının icaplarına kapılmış, mânevîyatını takviye edeceğine, ulvî hislerden tecerrüt ile uzaklaşarak alçaldıkça alçalmış ve bu alça-

lışı putperestliğin çeşit çeşit şekillerine sapmakla tezahür eylemiştir. Beşerin ilk dini en doğru Tevhit dini idi.

Medeniyet insanın korkuya galebe çalmasını ifadesidir. Bu galebe çalmanın ilk safhaları din sayesinde olmuştur. Din sayesinde vahşilikten kurtulmuştur beşer oğlu.. Din, iptidai insanların çıplaklığını yığın yığın güzelliklerle süslemiştir.

Heykeltraşlık ve resmin esası put yapmaktır. Mimarlığın temeli mabet kurmaktır. Şiirin temeli dua okumaktır. Musikinin menşei ilâhîler, nefesler terennüm etmektir. Raksın esası ilâhların şerefine âyin yapmaktır... İptidai diye dudak bükülen bu kaba saba şeyler, korkular, ümitler, atışmalar, kakışmalar, döğüşmeler ve savaşlar bu gün bize cidden tuhaf görünürler. Fakat bütün bunlarda da hakikat vardır. Çünkü insanlık bu sayede kurtuldu..

Allâh ve ahlâk fikri insanda fitridir, dedik. Bunun aleyhinde bulunmak, bunu bilememektir. Cehlin tâ kendisidir. İnsanlar dinsiz yaşayamazlar. İlâhi vahyi tanımayan din de, din değildir. Fen ne kadar ilerlerse ilerlesin, nihâyet İslâma yanaşacaktır.

İbadet, Allâhın mabut olduğunu, insanın kul olduğunu fiilen itiraf demektir. Şimdi bir an için bundan 5000 sene evvelki Yunanistana gidelim. O zamanın mütefekkirleri Aristo'lar, Sokrat'lar... Hepsi Allahın vahdaniyetine inanmış insanlardır. Eski Delfes mabedinin önüne gidelim bugün. O harabeyi 5000 sene evvelki haşmetiyle temaşa edelim, kapısında altın yazılarla şu sözler yazılıydı, "Adet kâinatın, tekâmül hayatın, birlik Allahın kanunudur." Beş bin sene evvel yazılmıştı bu... İşte bu an'aneler asırlarca yuvarlana yuvarlana zamanımıza kadar gelmiştir.

Bilirsiniz, Türk diyarında atasözü diğer milletlere nazaran çoktur. Cemiyetler fazilet içinde yaşadığı sıralarda kaideler beşer tarafında itikâle uğraya uğraya küçülmüş, artık gayri kabili tecezzî bir hale gelmiş misket tanesi halindedir, atasözü bu demektir. Atasözünü deşerseniz bir cemiyeti kurtaracak fazilet kaideleri ortaya çıkar.

İnsanlık hayatında görülmeyen fakat el ile tutulur maddî delillerle hissedilen faziletler, güzellikler, iyilikler ırmağı velîlerin adesesinden aksederek kalp perdesinde seyredilir. Bu perdede seyredilen flimler, bize dilden dile, kulaktan kulağa, gönülden gönüle nakledilerek atalardan gelmiş, inanmayanlar lügatında bu gün ismine

"menkıbe" ismi verilmiştir. Bu menkıbeler üzerinde restorasyon yapılamaz. Bozulur, kelebek kanadı gibidir, dokunulamaz. Onları olduğu gibi kabul edersin, yahut etmezsin, örseleme yok.. Halk zihniyeti onları örselemeden muhafaza etmiştir. Onların güzellikleri kendilerindedir. Sun'i kalıba dökmeye çalışmamalıdır. Artık asırlardır, onlar klâsikleşmiş bir inanış tomarı halindedir, halka bir zararı yok... İyiliği, güzelliği, fazileti temsil ederler.

Filân muhterem zat su üzerinde yürürmüş.. Demek ki insanda ne kadar güzel ve kuvvetli hasletler var ki, onların kıymetini son haddine çıkarmıştır. Su üzerinde yürünür mü, yürünmez mi? onu münakaşa etme! Güzelliği zaten oradadır. Kabul et geç veyahut da sus ... Kabulü ile bir zarar vermez sana, bir çok şaheser romanlar, kitaplar var, hakikatle hiç bir ilgisi yok. Fakat insanlar okuyor, zevk alıyorlar. Onların güzellikleri, kokuları, olduğu gibidir. Manolya örselenirse sararır, kurur ve kokusunu kaybeder. Niçin solar, kurur ve kokusunu kaybeder? Acaba senin elin mi onu kuruttu? Hayır.. Kıymet bilmeyenlere karşı Haliki tarafından Manolyaya "onunla küs darıl" emri çıkar da ondan, "Yazıklar olsun! o senin kıymetini bilmiyor, kahrından öl, gel bana..." emridir bu.. Bunlar cemiyetlerin bunalan ruhlarını, ıstıraplarını teskin eden ve firenleyen olgunluk tezahürleridir. Manolya hikâyesi nasılsa, işte beşer cinsi de kendi an'anelerine, güzel fazilet ,çiçeklerine dokunmuş ve Allâh tarafından "Gel, onlar kadir bilmiyorlar, geri gel!" emri çıkmıştır.

Dinde bir şeytan vardır, bilirsiniz... Şeytan Allâhtan uzak kalmışların sırrıdır. Allâh kendine isyan edilmesini istemeseydi şeytanı yaratmazdı. Bu çok ince bir noktadır. O halde bu iki noktanın arasındaki hattı fasıl fazilet; ahlâk ve adâlet köprüsünden ayrılmaktadır.

Bu menkıbelerin sahipleri velîler, Allâh dostları hep iyi hislerle insanlara sabır, fazilet, iyilik, doğruluk aşlamışlardır; kabahat bu mu? ...

Hayır kabahat yok... Aklile halledilemeyecek şeyleri akılla halletmeğe yeltenmekten ileri geliyor bu bocalama.. Dokunmayın bu inanışlara.. Eski bir sandukanın altında yatan, dünyaya gözlerini yummuş, göçmüş bir insan çok şeyler fısıldar insana. Bu fısıltıyı duymaya çalışmalıdır. Mezarlığa madde ile gitmemelidir. İnsan aynı zamanda bir duygu jeneratörüdür, duygularla, hislerle görünmeyen güzel hasletler ile gizlidir.

Ölülere tâzîm, ergeç insanın gideceği ülkeye karşı, tâzîm ve hürmetidir. Ölülere tâzîm etmesini bilen milletler daima yükselmişler, içlerinde büyük insanlar yetişmiştir. Ölülerine tâzîm etmeyen milletler ise perişan olmuşlardır. Görünmeyen bir diyara hürmet-sizliğin, bilinen bir perişanlık ortaya getirmesi; çok büyük bir ibret verici olay, hakîkatın bağırışıdır; bunu anlamak gerek.

Öyle mezarlar ördüm ki, gül kokuyor. Öyle mezarlar gördüm ki dikenle dolu... Öyle mezarlar gördüm ki yerle bir olmuş.. öyle milletler gördüm ki, fazilet, doğruluk, iyilik diyarı, öyle milletler gördüm ki, rezalet, pis kokularla dolu. Öyle milletler biliyorum ki, can çekiyor. Öyle milletler biliyorum ki, hâk ile yeksan olmuşlardır. Öyle milletler görüyorum ki, mahvolacaklardır. Öyle bir mezar biliyorum ki, Cennetten bir bahçe.. Bu söylediklerimi anlamak, akla koymak, gönüle sindirmek için bir şart vardır, gönülden kibri söküp çıkarmak. Bunu yapmak ise dağları iğne ile kazıp silmekten daha zor...

Bazıları itiraz ederler, bu sözler ne biçim sözler, bu adam bir şey mi olmak istiyor? ben mürâi bir insan değilim. Mütevazi bir hayatım vardır. Alâyiş ve gösteriş sevmem. Bir şey oldum iddiasında da değilim. Bâzan inanmanın ehemmiyet ve kıymetini anlatırken mübâlâğa, inanmaya ehemmiyet vermenin bir tarifi suretinde tecellî eder. Ben evliya veya ermiş bir insan da değilim. Basit bir mümin olmağa çalışan bir insanım, ben dünya nimetlerinin şükrünü edâ için çalışıyorum, vakit bulursam istiğfar ile uğraşacağım. Hayat-ı hususiyemi bilmeyenler hırpalayıcı sözler söyleyebilirler; bunlara bir mânâ veremedim.. He şeyden el çektikten sonra, meşgul olanlardan değilim ben. Meşgul iken her şeyden el çekmeğe çalışanlardanım.

Biz, bunları anlatmakla da muhteremlere giyim kuşam ve zahir alâyişi öğretmiyoruz Yalnız, iç ve bâtın mamurluğunu dilimize müsaade edildiği derecede öğretiyoruz.

Bir iki soru soracağım muhteremlerden:

İnsan yaşlandıkça saçları sakalları beyazlaşır, niçin, hiç düşündünüz mü? bunu hal,etmeye savaşı.

İkinci bir soru: deliden niçin şeriat hükümleri sakıt olmuştur? Bu muammanın denizinde kulaç atmak, ıslanmış damlayan suları ile abdest almak lâzımdır . İnsanın önünde tevfiği Rabbanî lâmbası yanarsa Allâh korkusu başlar. Bu lâmba yanmazsa, böyle kimsenin

önüne ciltler dolusu kitaplar, haberler ve hadiseler koysalar faydasızdır. Bu halde yalnız Haktan uzaklığı artar ve doğrulara nefreti çoğalır. Onun önüne yığılan kitaplarla binek hayvanına yüklenen kitapların hiç farkı yoktur.

Cahil, ilimsiz demek değildir. Doğru histen mahrum demektir. Öyle olan âlim de câhildir. Yalan gürültü eder. Hakikat daima sakinidir. Yıldırım gök gürültüsünden evvel düşmüştür. Kudret âlemine cehalet ayağı ile vurmak, edep dışı bir iştir.

İnsanın ruhu gülün yaprağı içindeki suya, şebneme değil, el-mastaki lem'aya benzer. Güneşli çiçekli yollar vardır ki mühlik çöllerde çıkar. Dikenli, ormanlı sarp yollar vardır ki, nihâyetleri bir cennet bahçesidir.

Eski bir veli kadının sözü geldi hatırıma, Ümmü Hasan; Hasan'ın anası... Çok fakirdi, akrabaları zengindi. Aç yatar bir şey istemezmiş. Kendisine, "akrabalarına söyle sana yardım ederler" demişler. Bu mübarek Hatun: "Ben Kâinata malik olan Kaadiri Mutlak'tan bir şey istemiye utanıyorum. Zayıf ve aciz kullardan mı isteyeceğim" demiştir.

Herkes midem ağrıyor, başım ağrıyor, karnım ağrıyor, şuram ağrıyor, buram ağrıyor... Deyip, hastanelere doluyorlar.. Hiç biri şimdiye kadar bana gelip de "gönlüm ağrıyor dermanı nedir?" diye sormadı.

Ney kendinden çıkan sesleri ne bilsin... İnsanın inanma hissini akla kalbetmek, çevirmek; inanma mevzuunu aklın hakimiyeti altına almağa çalışmak her şeyden evvel insana kasetmektir. İnsan, muhakkak düşünecektir, inanacaktır, sevecektir, korkacaktır... Düşünmek kadar inanması, gülmek kadar korkması da olacaktır.

Gayp görünmeyen değil görülemeyendir. Ölümden sonrasını şimdi göremeyiz. Bunu görebilmek için ölmek lâzımdır. İstikbali bu gün göremeyiz, yarın görürüz. Gayba inanmada bir acailik yoktur. Bir şey ya vardır, ya da yoktur. Yahut da bir şey ya kendisidir veya başka bir şeydir. Bu iki ihtimal arasında üçüncü bir ihtimal olamaz. Mantık prensiplerine uygun olan her düşünme hakikat değildir. Dünya fikir tarihi birbirine zıt, biri birine dirsek çevirmiş doktrinlerle doludur. Bu çeşit doktrinler nedir? O halde, her mantıki olan gerçek değildir.

Bilgi zihnin fiilidir. İnanç fiili bir zihin fiilinden başka şeydir. İnanmayan insan yoktur. Muhakkak bir sahada inanması vardır. Akıl bittiği yerde kalp faaliyete geçecek ve îmân bu sınırları devam ettirecektir. Îmân düşünceden sonra gelir. Akıl insana Allâh tarafından doğru yanlış terazisi ve hayru şer ölçüsü olarak verilmiştir. Allâh korkusu, îmân sahibinin ilim derecesine göredir. Hangi iş Allah için yapılmazsa o mutlaka yoktur . At yükünü hafifletirse, daha çok menzil alır.

Vücudun her an eriyip gidiyor, farkında değilsin. O halde, sen neden, nasıl beden olabilirsin ? Derinlik kelimesi aklın bâtını kısmının remzidir. Beden zayıfladıkça, ruhun cevheri rûhanî faziletlerle dolar ve ara sıra kutsî âleme yol bulabilir.

Kalbini kıskançlıktan, dilini yalandan, gidişini riyadan, karnını haram lokmadan kurtaran şerefli insan, ancak inanan insandır.

Lütfunu gösterine İbrahîme, âteşi gül bahçesi yaptı. Kendine ok atan Nemrut'u bir küçük sinek ile helâk etti. Davud'un elinde demiri mum gibi yumuşattı. Sultanlık O'na aittir .

Birine 20 kese altun ihsan eder, berikine ekmek hasreti ile can verdirir. Birine samur kürk giydirir, öteki tandırda çıplak yatar. Öyle işlerde söz söylemeye kimsenin gücü yetmez. İyiliğe gücün yetmezse kötülük yapma bari.

Allâh azabından korkusuz yaşayanlar mutlak kâfirlerdir. Yarın yatacağın karanlık toprağa şimdiden bir kandil yak, uyuma.. Kimin mayasında üç haslet arsa O cennetlidir buyurmuş, Resul-i Ekrem: Ni'met zamanında şükür, belâ vaktinde sabır, daima günâha tövbe eden mü'mini Allâh cehennem azabından korur.

Hayatta iken verdiğin bir hurma, senden sonra ruhun için verilecek 100 miskal altundan daha makbuldür. Mihnet ve gama alış. Merd ol. Günleri yemek ve uyku ile geçirme. Sabah akşam Allahı an. Sabah aydınlığında kat'iyyen uyuma, sebebini de sorma. Nefsini oburluğa, alıştırmaya. Gün batarken uyuma; akşam olmadan yatma haramdır. Elini yüzüne koyma; uğursuzluktur. Elini çenenin altına koyma. Gece aynaya bakma, lüzum olursa gündüz bak.. Bunlar çok ince meselelerdir. İtiraz etme, saçmalığa saparsın. Gizli gizli iyilik yap. Rızık yalancılık yüzünden eksilir. Çok uyku yoksulluk getirir. Geceleri çıplak yatanların kısmeti kesilir. Ayakta su dökmek fakirlik, keder ve ihtiyarlık getirir. Gusletmeden bir şey yemek çirkin

düŖer. Ekmek kırıntılarını ayak altına dökme, gece evini süpürme, süprüntüleri kapı önüne bırakma. Babanı ananı adları ile çağırma, Allah nimeti sana haram olur. Elini daima temiz su ile yıka. Bu söz-
lere çok dikkat et ; çok mühimdir, sebebini sorma, çok uzundur.

Ayak yolunda yıkanma. Elbisen üzerinde iken dikiŖ dikme. Yü-
zünü eteğinle temizleme rızkın kesilir. Başkasına ait tarakla saçını
tarama. Evdeki örümcek ağlarını temizle. Bu ağlar evdeki bereketi
kaçırır. Kömür ocağı civarında dolaşmanın üstüne kara bulaşır. Dala
yapışan kökü ile buluşur. Dine sarıl.

Misafir rızkını beraber getirir, sonra ev sahibinin Günahını da
götürür. Misafir kâfir bile olsa kapını aç, kapama!.. Allahtan kork-
mayanda din yoktur, inanmayanda insaf, ihsan olamaz.

Dört Ŗey Allâh vergisidir: Doğru sözlülük, Cömertlik, Güler Yüz-
lülük, Emaneti korumak.. Böylelikle takva ehli olur insan. Bunlar
para ile tahsil ile alınmaz. Kendini beğendirmek lâzımdır Allâha.

İşte bunlar dinin yapılabilen en basit Ŗeyleridir.. Basit deyip geçme,
yapması güçtür.

Ney kendinden çıkan sesleri ne bilsin.. Ney kuru bir kamıştır.
Boş bir boru; üflemekte hüner var. Ben ney çalamam, fakat hünerli
üfleyene hürmet ederim. Dikkat buyurun çalgıcıdan bahsetmiyo-
rum.

Görünmede hüner yok, görünmeyi görmede hüner var.. Kamış
görülür, çıkan ses görünmez, duyulur. Kulak gözden eftaldir. Onun
için Essemiül basir" buyurulmuştur.

Resuller içinde gözden mahrum olanları vardı, fakat sağır ola-
nı yoktu. Görmede ışığa ihtiyaç vardır, duymada ihtiyaç yoktur.
Görme tek taraflıdır. Gönlün konuşması her yerde itilir geriye, ka-
bul edilmez. Onun için insan kendi sesini kat'iyyen tanıyamaz; utan-
masın diye.. Gönülden konuşan dünyanın neresinde konuşursa ko-
nuşsun hep aynıdır. Gönlün konuşmasını anlamıyanlar doğruluk, fazi-
let nedir bilmeyenlerdir. Onlar hakkında âyeti kerime vardır. "**Biz
onların kalplerini, gönüllerini kapadık.**"

Nabızları İslâmiyet düşmanlığı ile atan bir çok bedbahtlar var-
dır dünya yüzünde . Bu gibi mahlûkların derecelerini kelimelerle be-
lirtmek ve bu gibilerine bir kıymet ölçüsü bulmak mümkün değıl-
dir. Dini dünyadan atmak isteyenler niçin dünyayı dinden ayıramı-
yorlar? Dini siyasete alet etmek suçtur cemiyetlerde. Evet doğru-

dur. Siyaseti dinsizliğe alet etmek acaba nedir? İnanmayanda hiç bir devlet, hiç bir ululuk yoktur.

Ölümden kurtulmak çaresiz, kimse senin için ölmeyecek. O halde ölümüne hazırlan. Gafletle kılınan namaza karşılık bir yufka ekmeği bile elde edemezsin. Gelip geçici yüzlerce iş yaparsın hepsi de ancak namaz kılarken akla gelir. Namazın böyle mecazi olduktan sonra ha kıl ha kılma ...

Sır denilen bi kelime vardır lügat kitabında, cem'i esrâr.. Gön-lün iç yüzü demektir.

Allah kulundan iki şey ister. Zahirde hakkın emrini yerine getirmek, bâtında kalbini Allaha bağlamaktır. Allah bu iki şeyi ihsan ederse, zâhir ve bâtın nimetlerini o kulun üzerine yaymış demektir. O halde Allahın istediği ubudiyet yolunda istikamet üzere ol. Göreceğin bir iş olursa, bu işten nefsin hoşlanacağı bir hal olmamak şartıyla işini doğrudan doğruya Allaha bırak; şeytan ortadan kaybolur. Amelsiz Cennet istemek günâhtır. Sebepsiz şefaât dileği gururun bir nev'idir.

Bu işlerde Besmele her işin Allah adıyla fethedilmesi için elimize verilmiş bir anahtardır. O anahtarı kullanabilmek için evvelâ Allâh adını kalbinde tut .

Allah kulun tam bir hürriyet vermiştir, ama izni olmaksızın bir toz zerresinin yerinden kalkmasını imkânsız kılmıştır. Her türlü fenalıkların kökü nefsinden razı olmaktır. Kendi varlığını görmesi ve nefsin isteklerine uymuş olması insanı vücut zindanına sokar.

Fâni olmayacak bir izzetle şeref ister isen; fani olacak bir izzet ile aziz olmak isteme.. Allah ile baki olacak bir izzeti ihtiyar edersen, hiç bir kimse seni zelil edemez . Harunu Reşit devrinde bir salih zât Harunu Reşit'e adaletle hareket etmesini söylemiş. Âdil hükümdar fena halde hiddetlenip, gazaba gelerek o zatı azgın bir katıra bağlatmış. Fakat katır hiç bir azgınlık göstermemiş. Bunun üzerine kilitli bir odaya hapsedtirmiş. Adamı hariçte, bahçede gezerken görüyor ve hükümdara haber veriyorlar. Harunu Reşit huzuruna tekrar çağırarak o zata soruyor:

- Seni odadan kim çıkardı?
- Beni bahçeye koyan çıkardı.
- Bahçeye kim koydu?
- Odadan çıkararak koydu...

Bunun üzerine Harunu Reşit bu zatı bir ata bindiriyor bütün memleketi gezdiriyor. Yanındaki tellâllara da şöyle bağırıp ilân etmelerini emrediyor:

Allahın aziz eylediği bir kulunu Harunu Reşit zelil etmek istedi fakat gücü yetmedi".

Muhteremler! Allahın meşgul olduğu kimseyi ne cin taifesi, ne yırtıcı hayvan, ne kimse korkutamaz. Toprağa verildiği zaman ne yer haşeresi, ne çıyan cesedine yanaşamaz. Korkudan dğil, edepten... Toprak bile hürmeten, kendine temiz geldiği için o cesede dokunamaz. Topraktan, temiz yaratılan insan aynı temizlikle toprağa giderse, toprak ona kıyam eder ve kabrine nur inmeye başlar. Böyle kimselerden ne denizdeki balık, ne gökteki kuş kaçır.. Sokulurlar yanına kırk yıllık dostmuş gibi... Böylesi de bulunur mu? diye sorma. Dünyada herkes gaflette değildir. Gönlü, kalbi feyzi ilâhî ve Nuru Resûl ile dolmuşlar vardır, dünya yüzünde.. Onların bir tanesinin hürmetine binlerce kişi her türlü belâ ve âfetten korunmuş olur. İş ki, biz, böyle insanların her devirde, her zaman bulunduğu imanımızı sarsmalıyım.

Altın dirhem, miskal ile, elmas kırat, öküz kilo ile, İslâmın ölçüsü gözle görülemeyecek kadar hassas bir ölçü ile ölçülür.

Vesveseyi defet, ne kadar işin varsa kaza, kadere teslim et. Sıkıntıda olanı Allahın lütfu, felâha ulaştırır. Allahın kahrı, fezaı bile daraltır. Ne dilerse öyle iş gören Allâha kendini teslim et, o anda rıza yoluna girersin.

Cahilin kalbi diline tâbidir, dili kalbine müracaat etmeden rastgele konuşur. Arifin dili kalbini takip eder, bir şey söylemek istediği zaman kalbine dalar, söyleyeceği şey lehine ise konuşur, yoksa susar. Dünya binek taşıdır, binebilirsen seni taşır, o sana yüklenecek olursa öldürür. Allaha itaat eden kimseyi sevmek zorundasın. İyi kimseyi seven Allahı sevmiş olur.